

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2014:03
KOMPLETTERANDE ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1 OCH 2

Kompletterande utredning Kolmården 1:6

Östergötlands län, Norrköpings kommun,
Krokeks socken, fastigheten Kolmården 1:6

Dnr 431-10195-13

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2014:03
KOMPLETTERANDE ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1 OCH 2

Kompletterande utredning Kolmården 1:6

Östergötlands län, Norrköpings kommun,
Krokeks socken, fastigheten Kolmården 1:6

Dnr 431-10195-13

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2014 Arkeologgruppen

Arkeologgruppen rapport 2014:03

Författare Annica Ramström

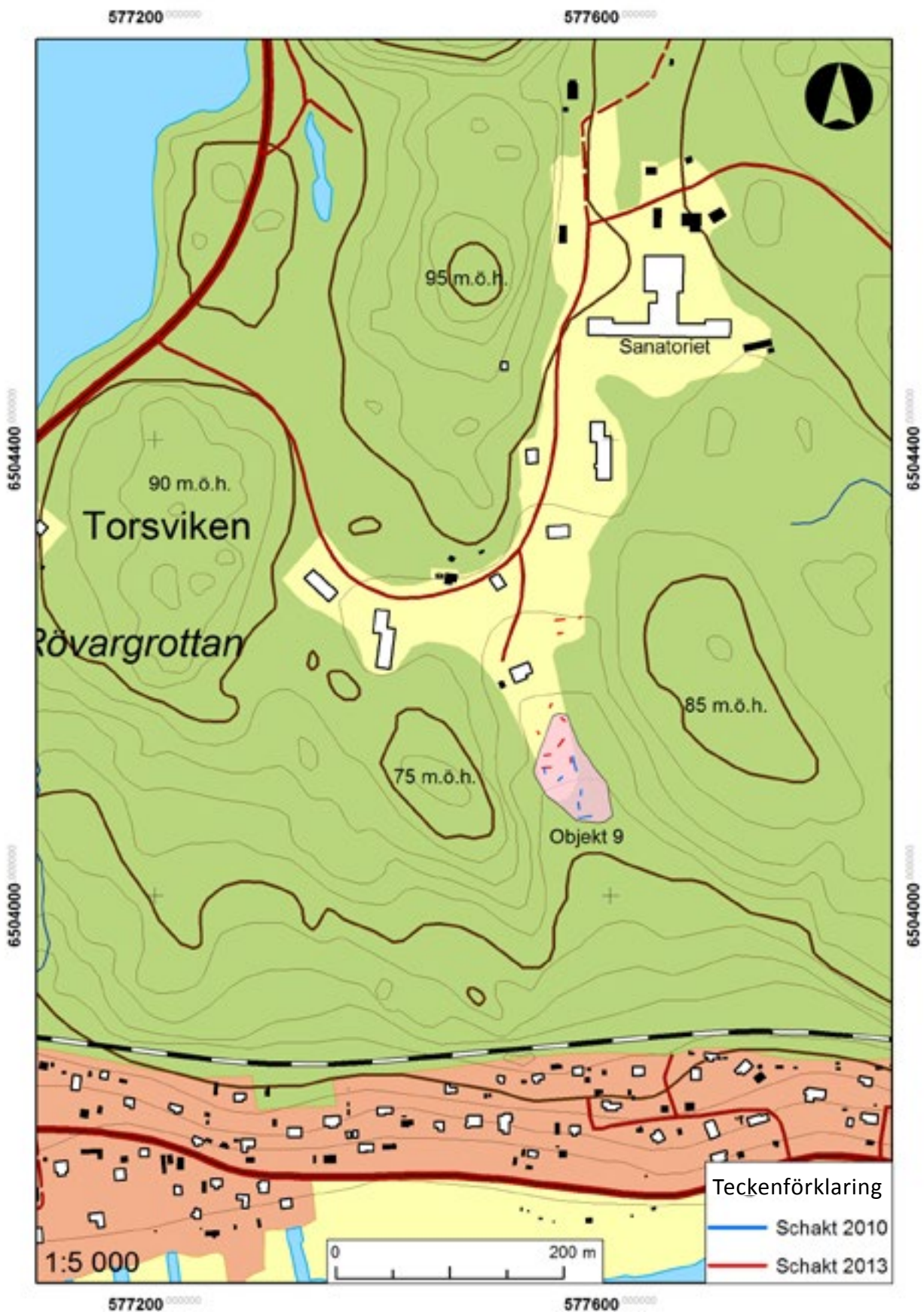
Grafisk form Nina Balknäs @ Högtorps Diverse

Omslagsfoto Överläkarvillan med gräsmattan som var aktuell för kompletterade arkeologisk utredning. Foto från söder av Helmut Bergold.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr 2012/0903.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	7
Syfte och frågeställningar.....	7
Metod	7
Kart- och arkivstudier	7
Fältinventering.....	8
Utredningsgrävning	8
Resultat	10
Referenser	11
Administrativa uppgifter	12
Bilagor.....	13
Bilaga 1. Schakttabell	
Bilaga 2. Anläggningstabell	

Figur 1. Översikt över området med den nya polygonen för objekt 9. Blå schakt markerar 2010 års schakt och röda schakt markerar 2013 års schakt. Sanatoriet är numera Kolmården-anstalten. Skala 1:5 000.

Sammanfattning

I samband med planerad exploatering inom fastigheten Kolmården 1:6, Krokeks socken, Östergötlands län har Arkeologgruppen i Örebro AB gjort en kompletterande utredning etapp 1 och 2 inom fastigheten. Utredningen är en komplettering till den arkeologiska utredning etapp 1 och 2 som genomfördes inom fastigheten år 2010 (Ramström 2010).

Vid 2010 års utredningen undantogs ett område öster om den befintliga anstaltsbyggnaden samt ett sammanhängande grönområde söder om anstalten. Den kompletterande utredningen berör endast dessa två områden. Grönområdet söder om anstalten bestod av en större sammanhängande gräsmatta endast bruten av promenadvägar samt en fotbollsplan, även den gräsbevuxen. Denna undersökningsyta var belägen i den vik som under stenåldern gått in här och som kunde konstateras i samband med utredningen år 2010 och där resterna efter en stenåldersboplatz hittades, objekt 9 i 2010 års utredningsrapport.

Vid fältinventeringen bedömdes topografin i området öster om anstalten vara av ett sådant slag, att det inte finns några potentiella lägen för stenåldersboplatser. Området var sankt eller bestod av blockig morän. Inga utredningsschakt drogs i området.

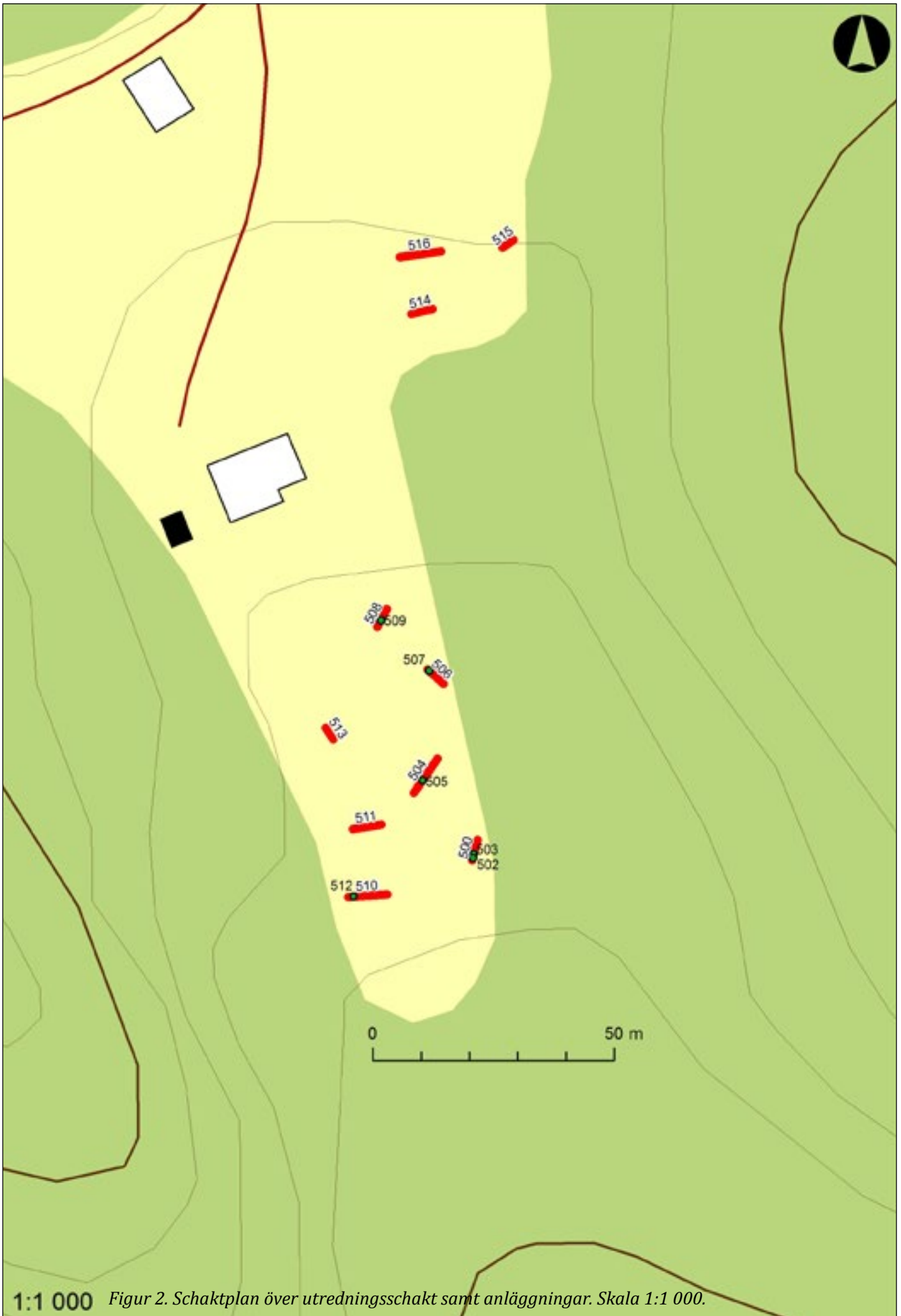
I de nya schakt som drogs i samband med den kompletterande utredningen i gräsmattan söder om överläkarvillan hittades anläggningar i form av stolphål och härदार. Anläggningarna hittades i schakt 500, 504 och 506. Dessa anläggningar bedömdes höra samman med den mesolitiska boplatz, objekt 9, som hittades 2010. Polygonen för objekt 9 har därmed förändrats och utvidgats för objektet. Väster om dessa schakt hade mer omfattande schaktningsarbeten gjorts i samband vatten och avloppsarbeten vilka var synliga i ytan. De schakt som drogs väster om området med brunnar innehöll inget av antikvariskt intresse.

I de schakt som drogs nordost om överläkarvillan, schakt 514, 515 och 516 övergick bottenmaterialet från sand i schakten söder om villan till åsmaterial av knytnävsstora stenar. De stenåldersboplatser som hittats längs med Bråviken, i Kolmårdenområdet, har legat i sandiga partier. Inga fler schakt drogs norr om de ovan nämnda schakten då bottenmaterialet inte talade för att fler boplatser skulle hittas.

Inledning

I samband med planerad exploatering inom fastigheten Kolmården 1:6, Krokeks socken, Östergötlands län har Arkeologgruppen i Örebro AB gjort en kompletterande utredning etapp 1 och 2 inom fastigheten. Utredningen är en komplettering till den arkeologiska utredning etapp 1 och 2 som genomfördes inom fastigheten år 2010 (Ramström 2010).

Den kompletterande utredningen etapp 1 och 2 genomfördes i mitten av december 2013 av Annica Ramström och Helmut Bergold.

1:1 000 Figur 2. Schaktplan över utredningsschakt samt anläggningar. Skala 1:1 000.

Bakgrund och kulturmiljö

Utredningen är en komplettering till den arkeologiska utredning etapp 1 och 2 som genomfördes år 2010 (Ramström 2010). Vid 2010 års utredningen undantogs ett område öster om den befintliga anstaltsbyggnaden samt ett sammanhängande grönområde söder om anstalten. Föreliggande rapport skall ses som ett komplement till den tidigare utredningen och den rapporten som skrevs i ärendet. För en djupare insikt i ärendet och området hänvisas till rapporten *Kolmården, Krokeks socken, Norrköpings kommun, Kolmården 1:6. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2*. Arkeologgruppen rapport 2010:6 (Ramström 2010).

Det kompletterande utredningsområdet uppgick till cirka 8 000 kvadratmeter, där en stor del av ytan var belägen öster om den befintliga anstalten. Området präglas av skogsmarker bevuxna med barrträd, inom ytan finns områden med berg i dagen samt områden bevuxen med ljung och blåbär.

Grönområdet söder om anstalten bestod av en större sammanhängande gräsmatta endast bruten av promenadvägar samt en fotbollsplan, även den gräsbevuxen. Denna undersökningsyta var belägen i den vik som under stenåldern gått in här och som kunde konstateras i samband med utredningen år 2010 och där resterna efter en stenåldersboplats hittades, objekt 9 i 2010 års utredningsrapport.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 1 och 2 var att:

- fastställa om fornlämning berörs av den aktuella exploateringen samt att så långt som möjligt beskriva dessa.
- skapa ett fullgott underlagsmaterial för en fortsatt besluts- och planeringsprocess.

Metod

I den arkeologiska utredningen etapp 1 och 2 ingår kart- och arkivstudier, fältinventering samt utredningsgrävning.

Mer omfattande arkivstudier genomfördes i samband med utredning 2010 och här har endast de områden som var aktuella för den kompletterande utredningen specialstuderats.

Kart- och arkivstudier

Kart- och arkivstudierna har genomförts i de digitala arkiven.

I de digitala arkiven har en närmare genomgång av FMIS, för sedan tidigare kända fornlämningar, samt en kontroll av eventuella tidigare utredningar eller undersökningar i området, gjorts. Det historiska

kartmaterialet har analyserats utifrån Lantmäteriets historiska kartmaterial på nätet, vilket innefattar Rikets allmänna kartverk, Lantmäteristyrelsens kartarkiv samt Lantmäterimyndighetens kartarkiv.

Statens Historiska Museums fynddatabas har använts i syfte att spåra eventuella arkeologiska lösfynd i utredningsområdet.

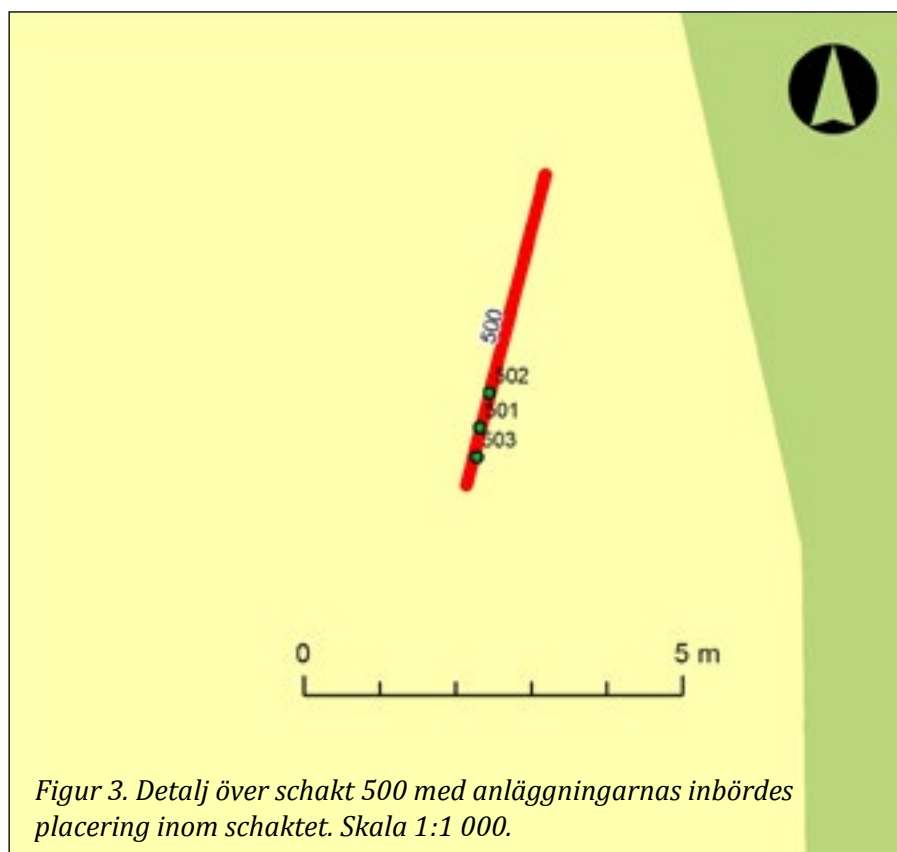
Fältinventering

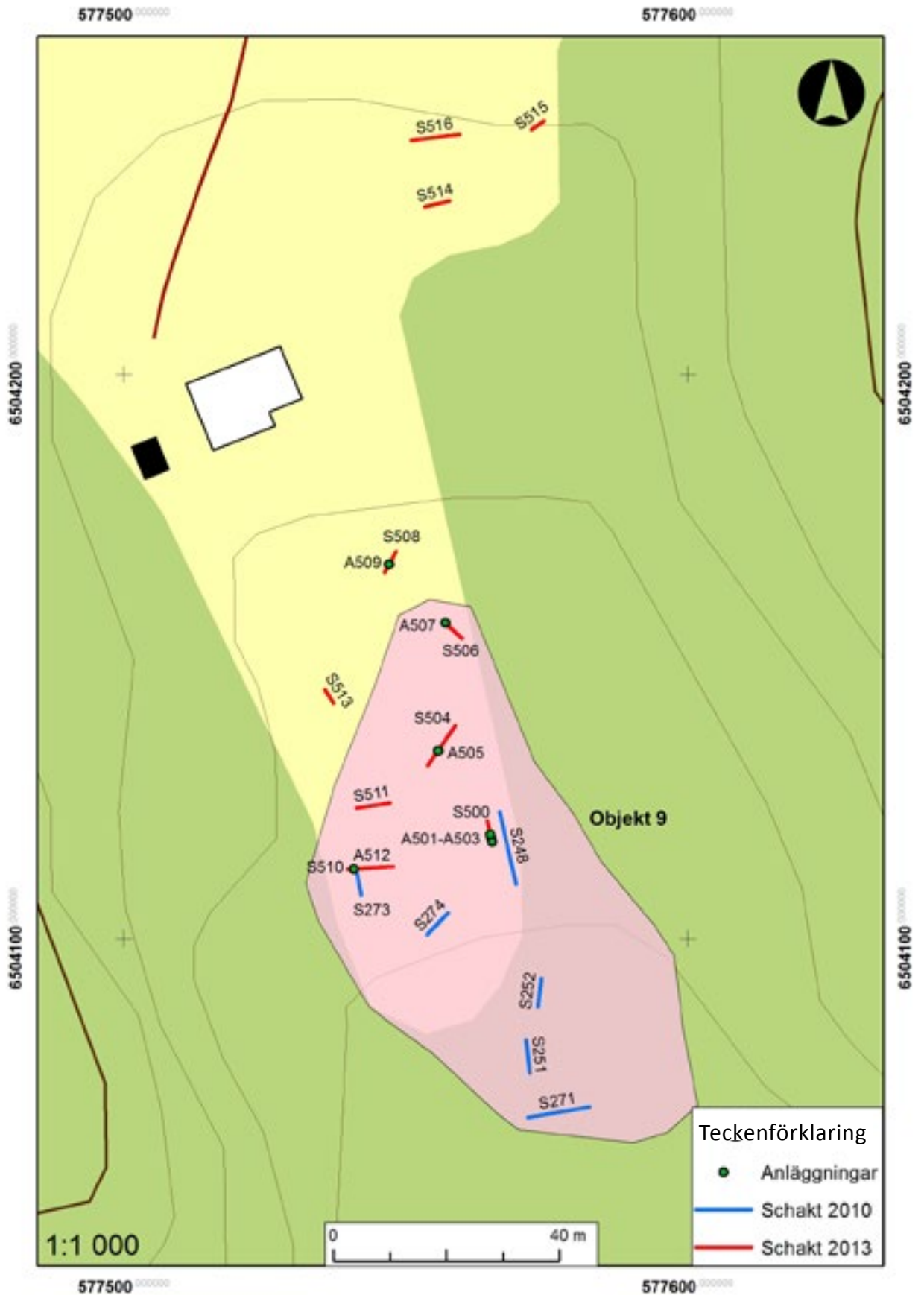
Fältinventeringen innebar att området öster om anstalten besiktigades okulärt i syfte att hitta tidigare ej kända forn- och/eller kultur lämningar ovan mark samt bedöma eventuella boplatsslägen för eventuell utredningsgrävning. Övriga områden fältinventerades år 2010.

Utredningsgrävning

Syftet med utredningsgrävningen är att fastställa eventuella forn lämningar som inte är synliga ovan mark. Utifrån resultaten från arkivstudierna och fältinventeringen bestämdes lägen och antal för utredningsschakten.

Samtliga schakt grävdes med grävmaskin ner till anläggnings- eller fyndförande nivå. Samtliga schakt och anläggningar mättes in med gps samt beskrevs skriftligt i plan. Registreringen av schakt och anläggningar har gjorts i programmet Intrasis och kartorna i rapporten har framställts i programmet ArcGis.

Figur 4. Den nya polygonen för objekt 9 där schakt innehållande anläggningar eller fynd från båda utredningarna, år 2010 och år 2013, slagits samman. Skala 1:1 000.

Resultat

Efter fältinventering gjordes bedömningen att endast det södra området behövde utredningsgrävas. Inom det södra området drogs 10 schakt om sammanlagt 53 meter i de gräsmattor som undantogs år 2010.

Genomgången av arkiven ger en samstämmig bild av utredningsområdena som typiska utmarks- eller gränsområden. Här saknas arkeologiska lösfynd, historiskt kartmaterial samt fornlämningar, förutom de objekt som hittades vid utredningen år 2010 (Ramström 2010). Utifrån arkivmaterialen drogs slutsatsen att de lämningar som skulle tänkas kunna påträffas vid en utredning var boplatser från stenåldern. Denna bild förstärktes vid fältinventeringen.

Vid fältinventeringen bedömdes topografin i området öster om anstalten vara av ett sådant slag, att det inte finns några potentiella lägen för stenåldersboplatser. Området var sankt eller bestod av blockig morän. Inga utredningsschakt drogs i området.

Redan vid utredningen 2010 framstod gräsmattan söder om överläkarvillan som ett potentiellt läge för stenåldersboplatser. Vad som inte framgår av kartmaterialet är att gräsmattan är inhägnad med ett stängsel och innanför stängslet gjordes aldrig någon utredningsgrävning år 2010. Söder och något sydväst om den före detta överläkarvillan och den inhägnade trädgården återfanns år 2010 en mesolitisk boplat, objekt 9 (Ramström 2010). Boplaten var belägen på en förhållandevis plan yta och delvis ner mot den uppgrundade havsviken. Partiet var fritt från större stenar och bestod istället av sand och grus under skogstorven. I tre schakt hittades slagen kvarts direkt under torven. Inga anläggningar var synliga i schakten.

I de nya schakt som drogs i samband med den kompletterande utredningen innanför staketet hittades däremot anläggningar i form av stolphål och härdar. Anläggningarna hittades i schakt 500, 504 och 506. Väster om dessa schakt hade mer omfattande schaktningsarbeten gjorts i samband vatten och avloppsarbeten vilka var synliga i ytan. De schakt som drogs väster om området med brunnar innehöll inget av antikvariskt intresse.

I de schakt som drogs nordost om överläkarvillan, schakt 514, 515 och 516 övergick bottenmaterialet från sand i schakten söder om villan till åsmaterial av knytnävsstora stenar. De stenåldersboplatser som hittats längs med Bråviken, i Kolmårdenområdet, har legat i sandiga partier. Inga fler schakt drogs norr om de ovan nämnda schakten då bottenmaterialet inte talade för att fler boplatser skulle hittas.

Referenser

Tryckta källor

Ramström, A. 2010. *Kolmården, Krokeks socken, Norrköpings kommun, Kolmården 1:6. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2.* Arkeologgruppen rapport 2010:6. Finns att ladda ner på www.arkeologgruppen.se/rapporter.

Administrativa uppgifter

Landskap: Östergötland
Län: Östergötlands län
Kommun: Norrköpings kommun
Socken: Krokeks socken
Fastighet: Kolmården 1:6

Arkeologgruppens diarienummer: Ag 2013_30
Länsstyrelsens diarienummer: 431-10195-13
Projektnr: 2013_30
Fornlämningsnr: —

Projektgrupp:
Annica Ramström, Helmut Bergold

Personal:
Annica Ramström, Helmut Bergold

Undersökningstid: 2013-12-17 till 2013-12-18

Exploateringsyta: 8 000 m²

Undersökt yta: 53 löpmeter

Läge: Ekonomiska kartan, Strömfors 9G x1g

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Dokumentationshandlingar som förvaras i ATA, RAÄ, Stockholm:

—

Digitalt arkiv:

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd:

Inga fynd omhändertogs.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

Bilaga 2. Anläggningstabell

Bilaga 1. Schakttabell

Samtliga schakt grävdes med en skopbredd om 1,2 m.

Schaktnr	Längd/m	Djup/m	Beskrivning	Anläggningar
500	6	0,3	Under 0,1 m grästörv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet. Sanden var en anläggningsförande nivå.	A501 A502 A503
504	6	0,3	Under 0,1 m grästörv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet. Sanden var en anläggningsförande nivå.	A505
506	5	0,35	Under 0,1 m grästörv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet. Sanden var en anläggningsförande nivå.	A507
508	2,5	0,3	Under 0,1 m grästörv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet.	A509
510	5	0,3	Under 0,1 m grästörv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet. Mitt i schaktet fanns en elledning.	
511	5	0,3	Under 0,1 m grästörv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet.	A512

Schaktnr	Längd/m	Djup/m	Beskrivning	Anläggningar
513	4	0,4	Under 0,1 m grästorv fanns ett 0,1 meter tjockt lager med påförd lera, under detta fanns ett 0,3 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet.	
514	5	0,3	Under 0,1 m grästorv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand, vilken också var bottenmaterialet.	
515	7	0,3	Under 0,1 m grästorv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog åsgrus och sten, vilket också var bottenmaterialet.	
516	8	0,3	Under 0,1 m grästorv fanns ett 0,2 m tjockt lager med påförd matjord. Under matjorden vidtog sand och åsmaterial, vilket också var bottenmaterialet.	

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Schakt	Typ	Storlek/m	Beskrivning	Fynd
501	S500	Härbotten	0,4x0,3	Oregelbunden med fyllning av sot och kol samt ljusgrå sand. Anläggningen fortsätter in i den västra schaktväggen.	
502	S500	Störhål	0,1	Rund, ljusgrå fyllning av sand.	
503	S500	Stolphål	0,15	Rund, fyllning av svart sot och kol.	
504	S504	Stolphål	0,15	Rund, fyllning av blek ljusgrå sand.	
507	S506	Härd	0,3	Rund, fyllning av svart och sotig sand. Överlagrad av 0,05 m sand.	
509	S508	Grop	0,6	Rund, recent fyllning av matjord och sand. Möjlig grop efter buske eller träd.	
512	S511	Telestolpe		Recent.	

